

Nauki o i dla polityki publicznej

Podejścia teoretyczno- metodologiczne

Dr hab. Ryszard Szarfenberg
Instytut Polityki Społecznej
Uniwersytet Warszawski

rszarf.ips.uw.edu.pl

Seminarium Instytutu Badań Edukacyjnych,
Warszawa, 25 maja, 2012

Nauki o polityce publicznej w obszarze i dziedzinie nauk społecznych

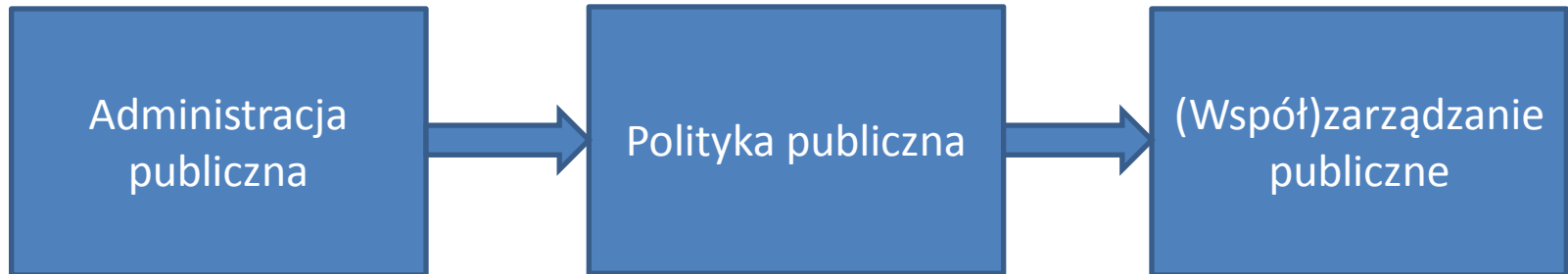
P.	OBSZARY WIEDZY	DZIEDZINY NAUKI/ DZIEDZINY SZTUKI	DYSCYPLINY NAUKOWE/DYSCYPLINY ARTYSTYCZNE
1	2	3	4
2	obszar nauk społecznych	dziedzina nauk społecznych	1) nauki o bezpieczeństwie 2) nauki o obronności 3) nauki o mediach 4) nauki o polityce 5) nauki o polityce publicznej 6) nauki o poznaniu i komunikacji społecznej 7) pedagogika 8) psychologia 9) socjologia
		dziedzina nauk ekonomicznych	1) ekonomia 2) finanse 3) nauki o zarządzaniu 4) towaroznawstwo
		dziedzina nauk prawnych	1) nauki o administracji 2) prawo 3) prawo kanoniczne

Rozporządzenie ministra NiSW z z 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, załącznik, Dz.U. z 2011 nr 179 poz. 1065

Specjalności w zakresie nauk o polityce publicznej, projekt Woźnickiego

- PODSTAWY NAUK O POLITYCE PUBLICZNEJ (podstawy teoretyczne i metodologiczne)
- INSTRUMENTY POLITYKI PUBLICZNEJ I ICH ZASTOSOWANIE (instrumenty prawne, planistyczne, organizacyjne, kontrolne i inne)
- POLITYKA ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA WIEDZY (polityki wzrostu kapitału intelektualnego, pomnażania dorobku kulturowego i ochrony dziedzictwa narodowego oraz rozwoju sektora wiedzy)
- POLITYKA SPOŁECZNA (polityki: społeczna, spraw rodziny, rozwoju rynku pracy i ochrony zdrowia)
- POLITYKA GOSPODARCZA (polityki: budżetu i finansów publicznych, gospodarki, wzrostu potencjału gospodarczego, rozwoju usług i zasobów oraz ochrony środowiska)
- POLITYKA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ZAGRANICZNYCH (polityki: zagraniczna, bezpieczeństwa i spraw wewnętrznych, sprawiedliwości i ochrony praw obywatelskich)

Od administracji publicznej do (współ)zarządzania publicznego

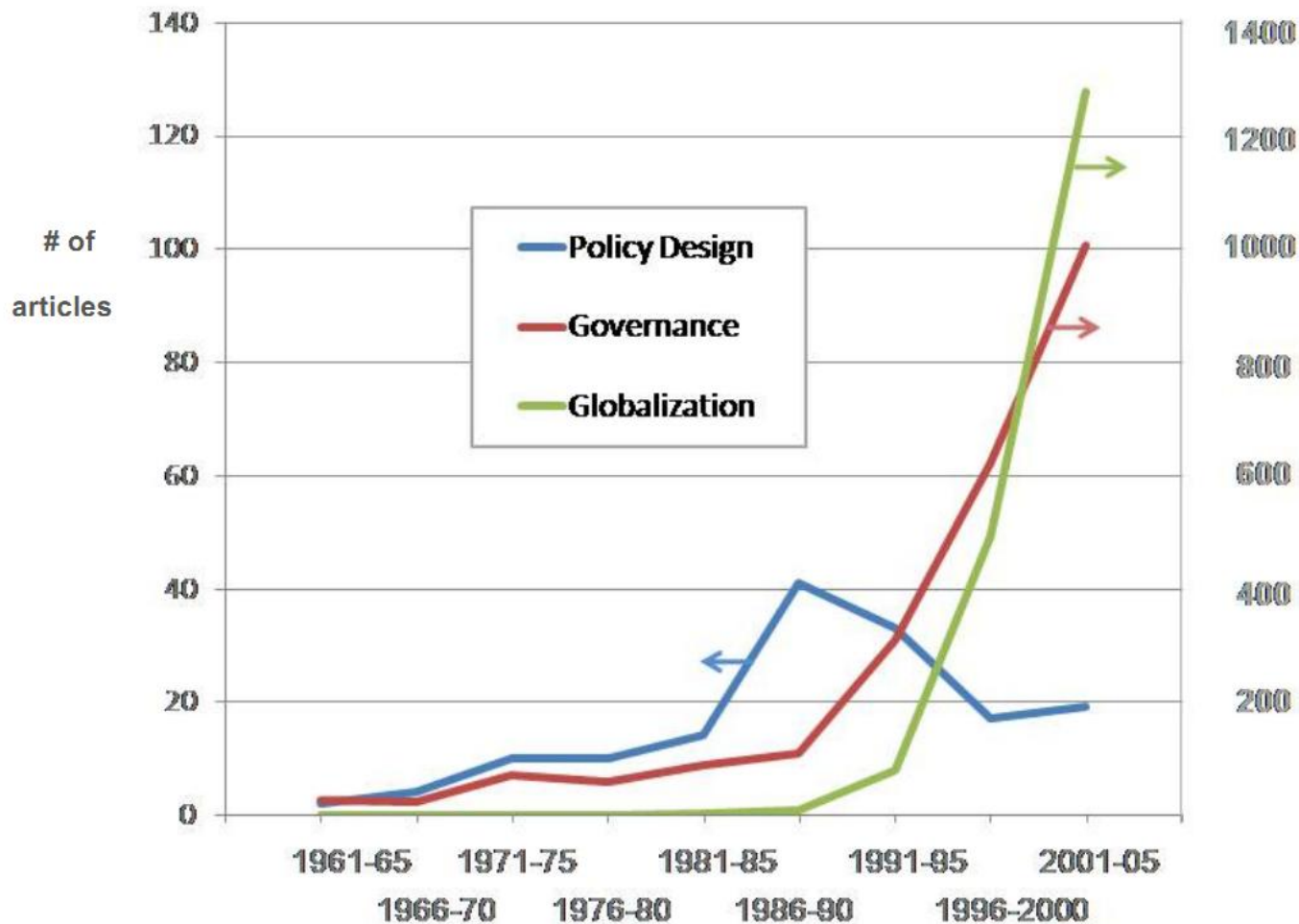

- ✓ J. Rabin et al. red. Handbook of Public Administration, 3 wyd., 2007 (ponad 1200 s.!)
- ✓ Guy Peters, J. Pierre red. The SAGE Handbook of Public Administration, 2003

- ✓ Guy Peters, J. Pierre red. The SAGE Handbook of Public Policy, 2006
- ✓ R. Goodin et al. red., The Oxford Handbook of Public Policy, 2006

- ✓ M. Bevir red. The SAGE Handbook of Public Governance, 2011
- ✓ C. Pollitt et al. red. The Oxford Handbook of Public Management, 2005

Spadek zainteresowania projektowaniem polityki (policy design) w anglosaskich czasopismach naukowych

Użyteczność perspektywy polityki publicznej

- Definicja każdej polityki szczegółowej poprzez wskazanie jej genus proximum
 - Struktury i procesy polityki publicznej jako struktury i procesy polityki X (społecznej, edukacyjnej, etc.)
- Teoretyczny, metodologiczny i empiryczny dorobek badań nad polityką publiczną, np.
 - Racjonalistyczne ramy analityczne polityki publicznej
 - Interpretatywne ramy analityczne polityki publicznej
 - Krytyczne ramy analityczne polityki publicznej

Polityka publiczna jako przedmiot badań

Nauka o polityce publicznej

Treść polityki publicznej	Proces polityki publicznej	Produkt polityki publicznej	Wyniki polityki publicznej
– zawarta w strategiach, aktach prawnych, wypowiedziach praktyków polityki	– od powstawania idei, przez podejmowanie decyzji, wdrażanie, realizowanie ich oraz kończenie procesu	– narzędzia i instrumenty polityki w praktyce, np. usługi publiczne i ich ilość, finansowanie	– wpływ polityki na problemy, które miała rozwiązywać

Polityka publiczna jako obszar zaangażowania

Nauka dla/w polityce publicznej

Wyniki ewaluacji polityki publicznej oraz rekomendacje na ich podstawie

Gromadzenie i analiza danych w celu wspomagania decyzji dotyczących polityki publicznej

Doradzanie na rzecz usprawnienia procesu polityki publicznej

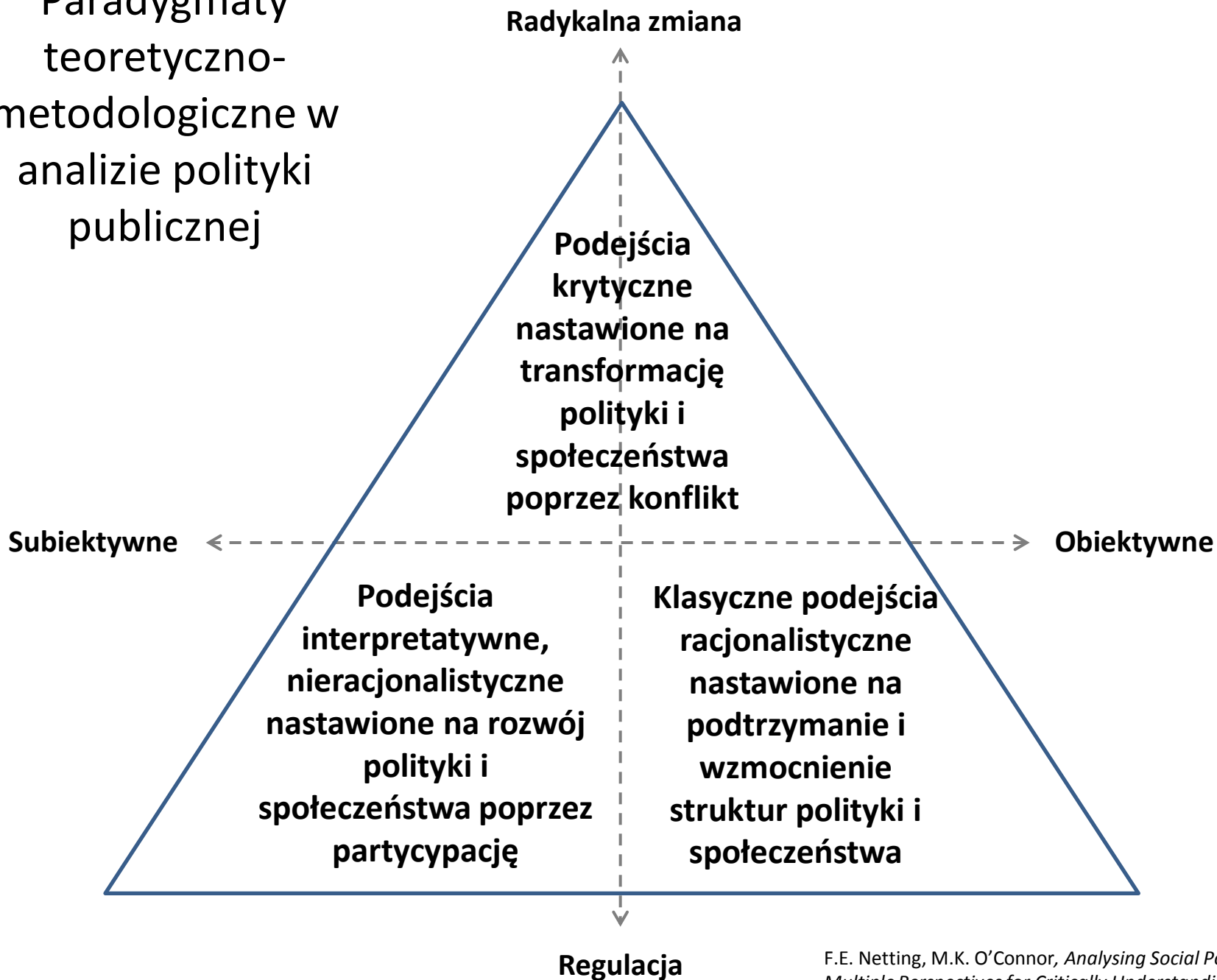
Rzecznictwo konkretnych rozwiązań w polityce publicznej

Analityk jako polityk

Polityk jako analityk

+ meta nauka o nauce dla polityki publicznej w polityce publicznej, tzn. jak wyniki są stosowane w praktyce

Paradygmaty
teoretyczno-
metodologiczne w
analizie polityki
publicznej

Ramy teoretyczno-analityczne

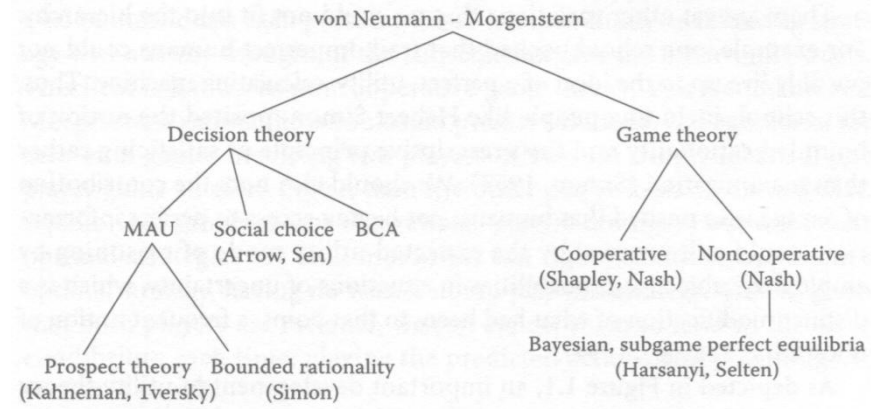
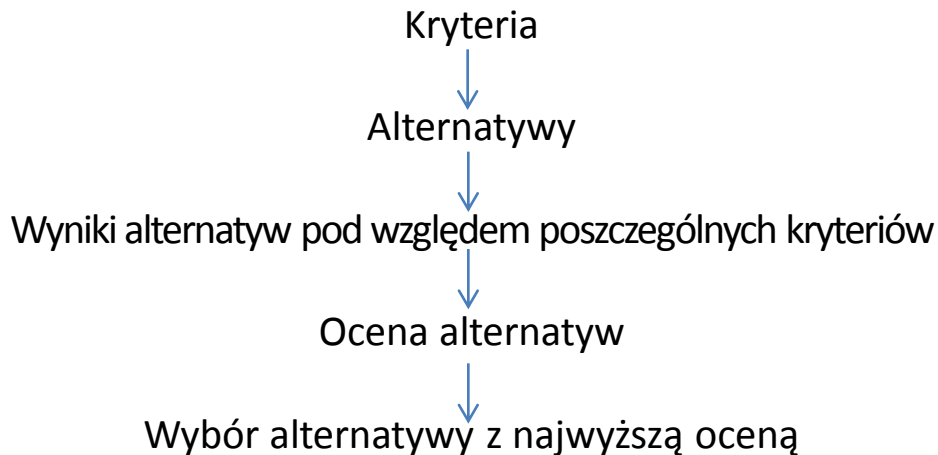
- Klasyczne podejścia racjonalistyczne
 - Teorie racjonalnego wyboru
 - Teoria racjonalnego podejmowania decyzji
 - Teoria gier
 - Modele stadialne (diagnoza problemu, wybór rozwiązań, problemy implementacji, ewaluacja itp.)
- Podejścia interpretatywne
 - Teoria wielostrumieniowa
 - Teoria konstruktywizmu społecznego
 - Teoria koalicji rzeczniczych
- Podejścia krytyczne
 - Teoria krytyczna
 - Teorie sprawiedliwości dystrybucyjnej
 - Teoria władzy i konfliktu

Teorie procesu polityki publicznej

- Różne podejścia do roli racjonalności
 - Heurystyka stadialna
 - Instytucjonalizm racjonalnego wyboru
 - Wielostrumieniowość
 - Konstrukcjonizm społeczny i projektowanie polityki
- Sieci i obszary polityki
 - Podejście sieciowe
 - Przerwana równowaga (*punctuated-equilibrium*)
 - Koalicje rzecznicze
- Międzynarodowe porównania polityk
 - Modele innowacji i dyfuzji polityki publicznej
 - Analizy porównawcze

Teoria gier i decyzji – racjonalny wybór jako model analizy

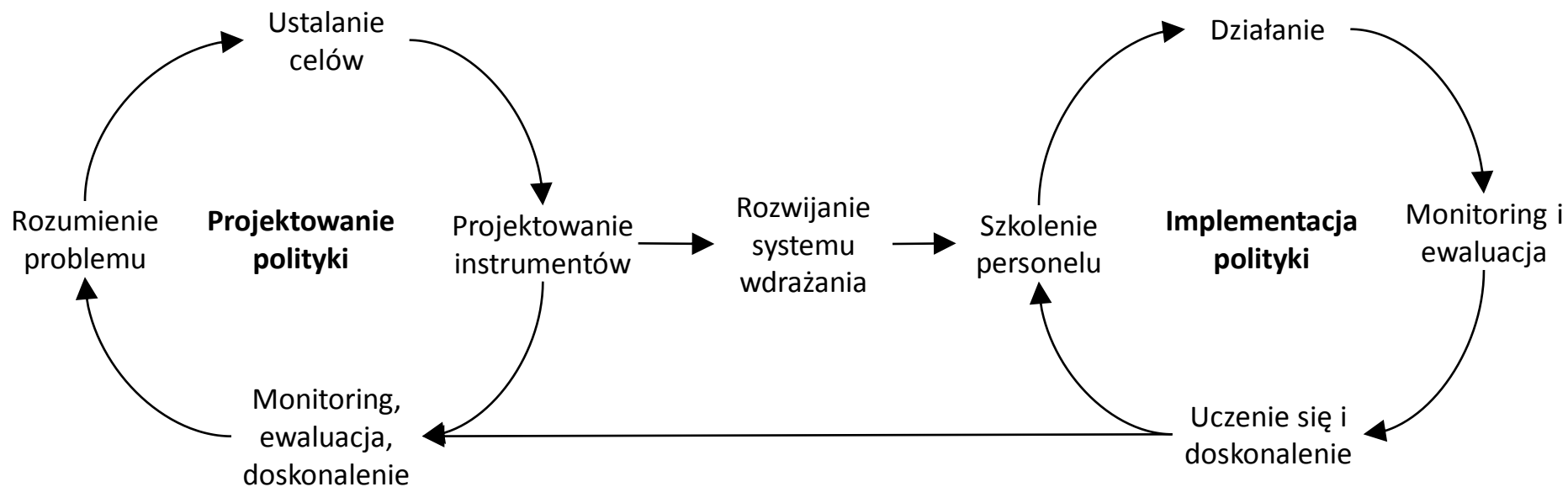
Teoria decyzji			Teoria gier	
Wielokryterialna użyteczność	Analiza koszty-korzyści	Wybór społeczny	Kooperacyjne	Niekooperacyjne
Indywidualne preferencje wyrażane są jako użyteczności na skali ilorazowej	Indywidualne preferencje wyrażane są w jednostkach pieniężnych	Indywidualne preferencje wyrażane są jako użyteczności na skali porządkowej	Grupy mogą zawierać umowy i wyegzekwować ich postanowienia	Jednostki nie mogą zawierać umów i działają indywidualnie

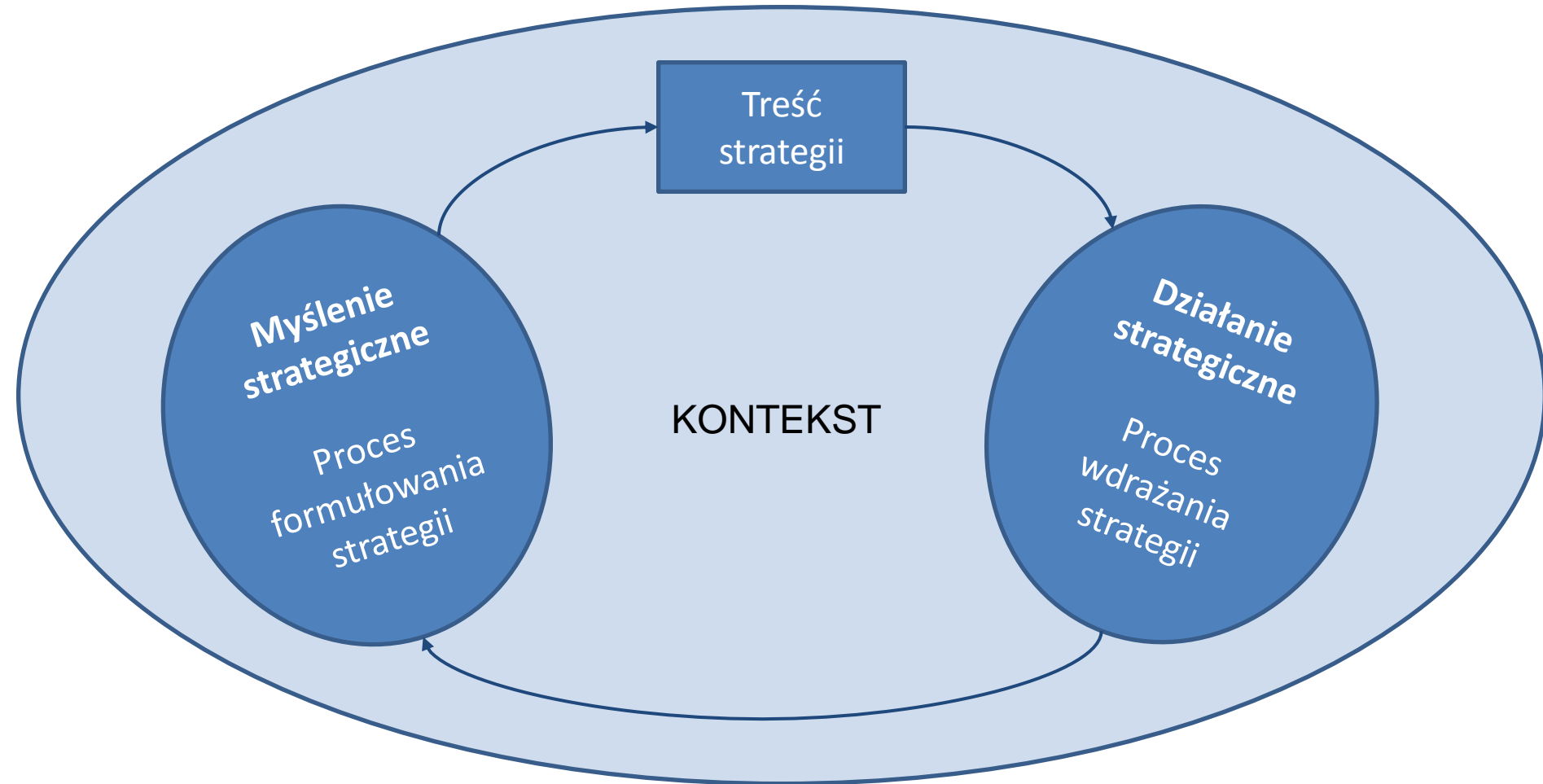
Heurystyka stadialna – rozwiązywanie problemów

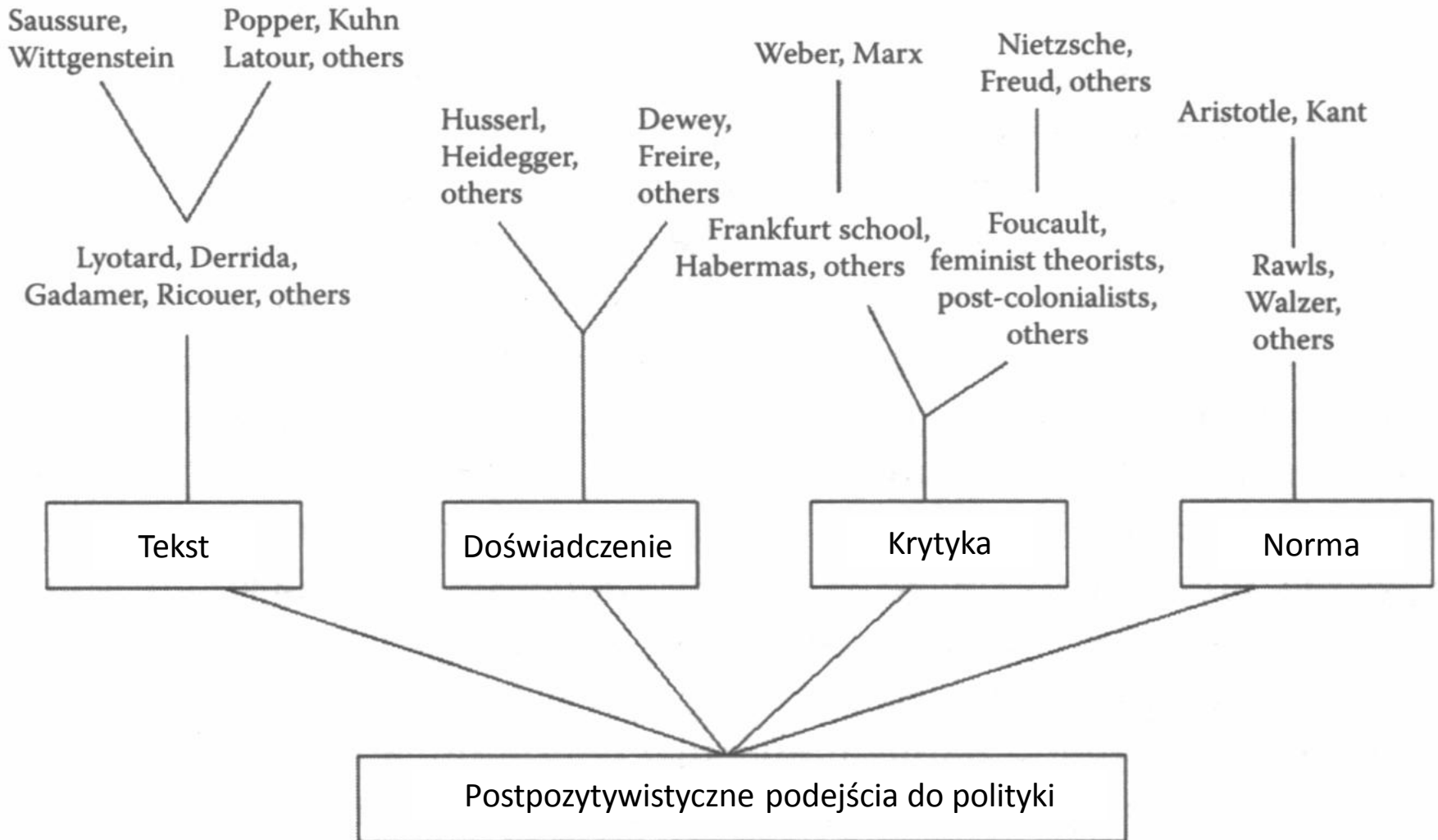
Heurystyka stadialna – dwa główne obszary

Uniwersalizm podejścia stadialnego – przykład z zakresu zarządzania strategicznego

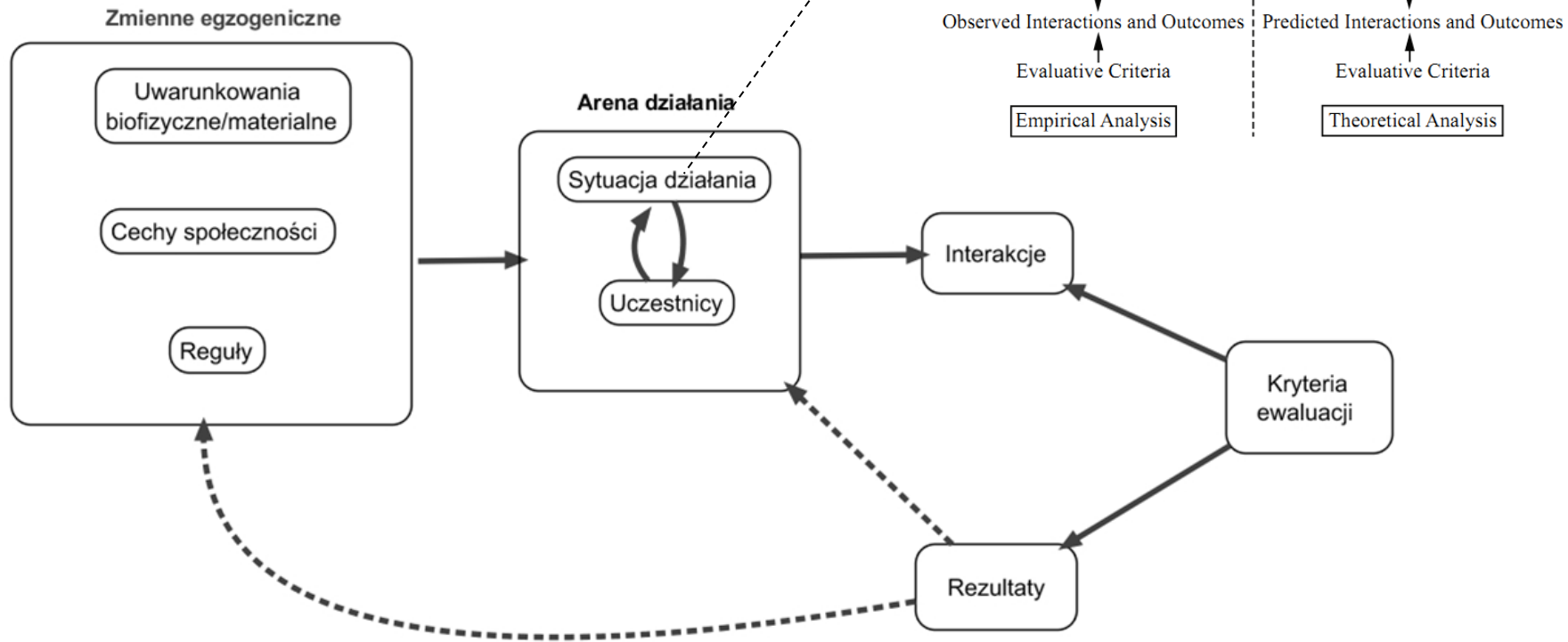
Główne konstrukty postpozytywizmu

Instytucjonalizmy

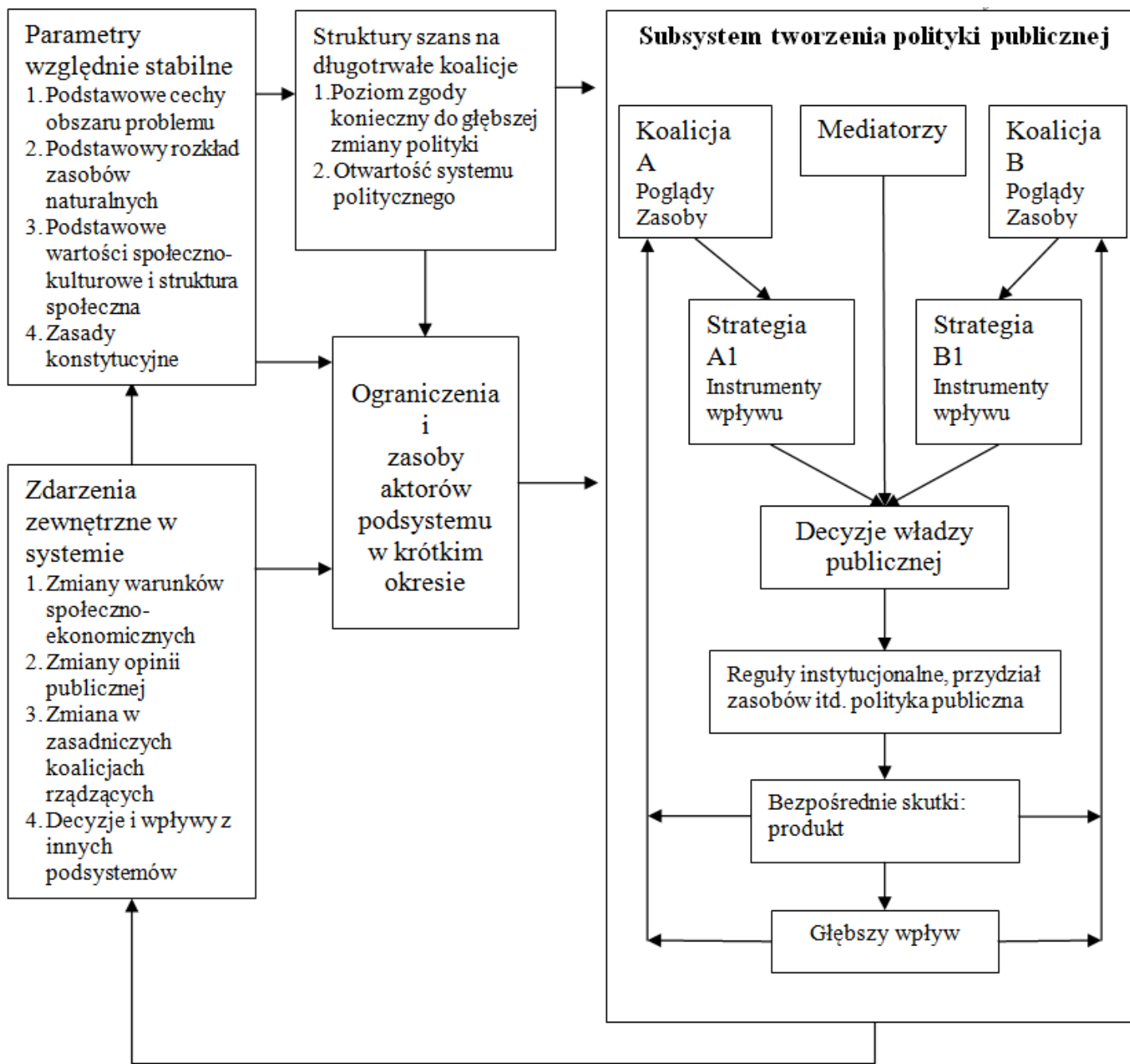
- **Instytucjonalizm racjonalnego wyboru** – instytucje jako reguły gry
- **Instytucjonalizm historyczny** – instytucje jako formalne i nieformalne procedury, rutyny, normy, konwencje
- **Instytucjonalizm normatywny/socjologiczny** – instytucje jako kulturowe konwencje, normy, ramy poznawcze
- **Instytucjonalizm dyskursywny/konstruktywistyczny** – instytucje jako skodyfikowane systemy idei i podtrzymywane przez nie praktyki
- **Instytucjonalizm sieciowy** – instytucje jako stabilne i powtarzalne wzory interakcji między jednostkami i/lub organizacjami

Model Instytucjonalnej Analizy i Rozwoju (IAD)

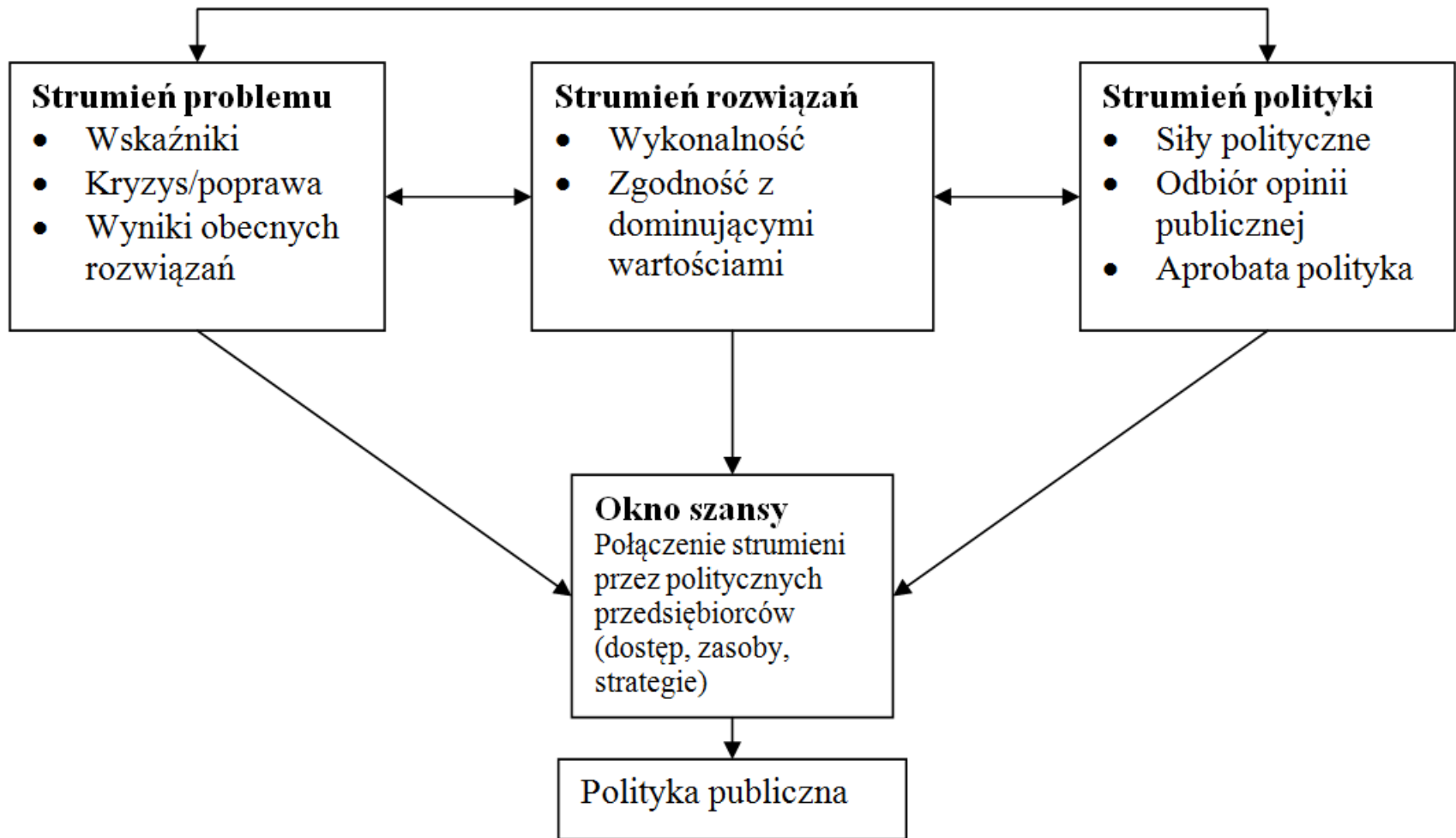

E. Ostrom, *Understanding institutional diversity*, s. 15, za: B. Pielniński, *Ograniczenia, normy, reguły. Implikacje nowego instytucjonalizmu dla nauki o i dla polityki społecznej (koncepcja)*, s. 33

Model koalicji rzeczniczych

Model wielostrumieniowy

Konstrukcjonizm społeczny grup docelowych

<i>Władza lub siła polityczna grupy docelowej</i>	<i>Wizerunek społeczny grupy docelowej</i>	
	<i>Pozytywny</i>	<i>Negatywny</i>
<i>Grupy silne</i>	<p>Uprzywilejowani (np. osoby starsze, weterani, przedsiębiorcy, naukowcy) [spójna polityka dawania korzyści uprzywilejowanym]</p>	<p>Pretendenci (np. bogaci, duże związki zawodowe, elity kulturowe, mniejszości, moralna większość)</p>
<i>Grupy słabe</i>	<p>Zależni (np. dzieci, matki, niepełnosprawni)</p>	<p>Dewianci (np. przestępcy, narkomani, komuniści, ci którzy palą flagę, gangi) [spójna polityka kar nakładanych na dewiantów]</p>